

УДК 37.013.3:355.5]:351.862.2

Дмитро Пікус,

Військова академія, м. Одеса

<https://orcid.org/0000-0003-2654-1035>

Анатолій Бондаренко,

Військова академія, м. Одеса

<https://orcid.org/0000-0002-7098-9470>

DOI: 10.33099/2617-1775/2023-02/212-220

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ІНСТРУКТОРІВ НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація.** Стаття базується на теоретичному аналізі та емпіричних дослідженнях, включаючи інтерв'ю з інструкторами та аналіз програм підготовки офіцерів запасу. Метою статті є визначення переліку компетентностей інструкторів навчальних центрів, які відіграють найбільш значущу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій. Серед методів дослідження було обрано такі: якісний підхід, метод описового прикладу, метод інтерв'ювання. У дослідженні брали участь 20 респондентів – інструктори навчальних центрів ЗСУ з підготовки майбутніх розвідників. Збір даних відбувався за допомогою методу інтерв'ювання та розробленого протоколу для збору даних дослідження. Збір даних тривав з липня 2022 року до вересня 2023 року. Участь в інтерв'юванні була добровільною, а відповіді респондентів розглядалися конфіденційно. Для побудови дослідження було використано аналітичний метод зіставлення із зразком. Опитування проводилось кілька разів впродовж тривалого періоду, а всі учасники отримали стенограму інтерв'ю для того, щоб перевірити, що записані та розшифровані дані відповідають їхній точці зору. Результати цього дослідження були представлені на основі відповідей на питання: «Якими уміннями, навичками чи здатностями мають володіти інструктори навчальних центрів для реалізації ефективної підготовки офіцерів запасу до розвідувальних операцій?». Ми передбачили визначили компетентності, якими має володіти інструктор навчального центру: фахові знання і здатність їх передавати, комунікативна компетентність, здатність до командотворення, здатність швидко та обґрунтовано приймати рішення, здатність до адаптації та дії в новій ситуації з урахуванням гендерного, вікового розмаїття, мультикультурності. Проте за результатами інтерв'ювання останню було виключено оскільки вона не відповідала категоріям кодування після аналізу отриманих даних. Отримані результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення програм підготовки офіцерів запасу до розвідувальних операцій.*

***Ключові слова:** компетентність; готовність; інструктори; навчальні центри; розвідники; офіцери запасу; воєнний стан; Збройні Сили України.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах воєнного стану, розвідувальна діяльність відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності бойових операцій. Розвідувальна діяльність є важливою складовою бойових операцій, яка має на меті збір інформації про противника та умови бойових дій. Вона передбачає виконання розвідувальних операцій, які можуть бути проведені як у мирний, так і у воєнний час. Однак, під час дії воєнного стану перед розвідниками стоять нові виклики, що вимагають від них особливої готовності до дій у небезпечних умовах. Однак, успішність розвідувальних операцій залежить не тільки від навичок і знань розвідників, але й від їхньої здатності до професійної взаємодії у складних умовах воєнного стану.

Інструктори навчальних центрів з підготовки розвідників відіграють важливу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій. Вони відповідають за передачу знань та навичок розвідувальної діяльності, а також формування необхідних навичок та компетентностей у майбутніх офіцерів запасу [6]. Готовність інструкторів до професійної взаємодії є важливою складовою їхньої професійної компетентності. Для успішної роботи в складних умовах воєнного стану, інструктори повинні мати не тільки знання розвідувальних технік і тактик, але й вміти ефективно комунікувати, керувати командою та приймати рішення в умовах стресу та несприятливих обставин. Тому, важливо дослідити процес формування готовності інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників до професійної взаємодії у програмах перепідготовки офіцерів запасу під час воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями підготовки інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників займалися багато дослідників як в Україні, так і за її межами. Зокрема, А. Зельницький, О. Заболотний, О. Васильєв, В. Корнієнко розкрили сутність, структуру і зміст процесу формування і нарощування кадрового потенціалу ЗСУ в системі професійної військової освіти із залученням іноземних інструкторів-викладачів, продемонстрували результати реалізації механізмів взаємодії ЗСУ з іноземними тренувальними місіями щодо формування в офіцерів професійних компетентностей [5]. В. Артамощенко і О. Фаворська визначили основні завдання й етапи реалізації проекту управління змінами щодо розвитку системи військової освіти на засадах програмно-проектного менеджменту [3]. І. Зелений та А. Воронін розкрили модель розвитку офіцера відповідно до з трьох напрямів: інституційне навчання, оперативні завдання та саморозвиток. Серед основних компетентностей офіцера науковці називали такі: широкий світогляд, здатність проводити оригінальні дослідження, добирати відповідні методи та інструменти обробки інформації, інтерпретації даних, здатність до пошуку, оброблення, аналізу інформації та деякі інші [4].

Разом з тим, варто зазначити, що питання формування професійних і загальних компетентностей інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників залишаються не достатньо розробленими.

Мета статті – на основі емпіричних даних визначити перелік компетентностей інструкторів навчальних центрів, які відіграють найбільш значущу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій.

Методи дослідження. У науковому пошуку ми використали якісний підхід, що є найбільш доцільним для досягнення мети цього дослідження. Разом з тим було використано метод описового прикладу [2], оскільки він дозволяє зосередитись на описі явища та реального контексту, в якому воно відбулося, а саме обговорення докладної інформації щодо компетентнісного підходу у підготовці інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників в умовах воєнного стану. У дослідженні брали участь двадцять інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників. Ми гарантували усім учасникам конфіденційність, захищали їхні права, приховуючи імена і зашифровуючи дані. Для збору даних ми використовувати інтерв'ювання учасників

дослідження, а також аналіз програм підготовки офіцерів запасу. Ці інтерв'ю дозволили отримати пряму інформацію від фахівців, які безпосередньо займаються підготовкою офіцерів запасу.

Виклад основного матеріалу. У нашому дослідженні дані були зібрані шляхом інтерв'ювання. Спочатку був розроблений список питань як основа для інтерв'ю, відповідно до рекомендацій Р. Ін [2]. Збір даних відбувався за допомогою напівструктурованого інтерв'ю, яке проводилося індивідуально з кожним респондентом у той час, який був для нього зручним. Цей процес тривав чотири місяці (від липня 2022 року до вересня 2023 року). Важливо відзначити, що участь у інтерв'ю була добровільною, і усі відповіді респондентів розглядалися як конфіденційна інформація. Респонденти мали можливість відмовитися відповісти на запитання та припинити свою участь у дослідженні в будь-який момент за власним бажанням. Кожного респондента опитували кілька разів для отримання додаткової інформації та уточнення раніше наданих даних.

Для проведення дослідження було обрано інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників, які мають досвід роботи у програмах перепідготовки офіцерів запасу під час воєнного стану.

Для проведення нашого дослідження ми скористалися методологією, розробленою Р. Ін [2], яка включає п'ять аналітичних методів: зіставлення із зразком, побудова пояснень, аналіз часових рядів, логічні моделі та перехресний синтез. У нашій роботі ми використали метод зіставлення із зразком, де визначений для дослідження зразок порівнювався із отриманими даними.

Ми визначили п'ять компетентностей інструкторів навчальних центрів, які відіграють найбільш значущу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій, а саме: здатність застосовувати знання розвідувальних методів, технік та тактик у практичних ситуаціях; здатність демонструвати культуру мовлення під час спілкуватися з підлеглими, колегами та вищими чинами; здатність ефективно керувати командою та застосовувати технології й інструменти консультивання, прогнозування, підтримки; здатність швидко та обґрунтовано приймати рішення в умовах високого рівня стресу та невизначеності; здатність до адаптації та дії в новій ситуації з урахуванням гендерного, вікового розмаїття, мультикультурності. Після цього ми аналізували дані інтерв'ю, використовуючи категорії кодування, як показано у таблиці 1 для здатності демонструвати культуру мовлення під час спілкуватися з підлеглими, колегами та вищими чинами.

Таблиця 1

Комунікативна компетентність

Категорія кодування	Здатність демонструвати культуру мовлення під час спілкуватися з підлеглими, колегами та вищими чинами
1	2

Закінчення табл. 1

1	2
Відповіді респондентів на запитання	<p>Респондент 1: «На моє переконання, інструктори навчальних центрів мають добре володіти навичками комунікації, адже вони мають чітко і лаконічно пояснювати майбутніх розвідникам навчальний матеріал»</p> <p>Респондент 2: «Інструктори навчальних центрів повинні уміти вибудовувати комунікацію з офіцерами, підлеглими і колегами»</p> <p>Респондент 3: «Для мене як для інструктора одним із важливих умінь – є уміння розмовляти з підлеглими і доносити їм необхідну інформацію»</p> <p>Респондент 4: «Я переконаний, що серед найбільш важливих компетентностей для інструкторів навчальних центрів є здатність переконувати інших саме за допомогою влучного сказаних слів»</p>

Під час аналізу ми виявили закономірності, шаблони та теми у словах і фразах, що вказували на певні категорії кодування. Порівнявши ці категорії кодування з початковими пропозиціями, ми підтвердили їхню відповідність. Це дозволило нам дійти висновку, що початкові пропозиції є остаточними та відповідають отриманим даним.

У нашому дослідженні ми переглянули індивідуальні інтерв'ю та провели їх повторний аналіз з метою отримання якісних результатів. Аналізуючи попередньо визначені компетентності інструкторів навчальних центрів, які відіграють найбільш значущу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій, ми визначили компетентності, якими має володіти інструктор навчального центру, такі як фахові знання і здатність їх передавати, комунікативна компетентність, здатність до командотворення, здатність швидко та обґрунтовано приймати рішення. Таким чином, ми виключили одну з початкових пропозицій – «здатність до адаптації та дії в новій ситуації з урахуванням гендерного, вікового розмаїття, мультикультурності», оскільки вона не відповідала категоріям кодування після аналізу отриманих даних.

Також важливо відзначити, що всі учасники отримали стенограму інтерв'ю для перевірки того, чи правильно були записані та розшифровані їхні відповіді. Під час перевірки стенограм інтерв'ю респонденти додавали та розширювали свої відповіді іншою інформацією, яку можливо пропустили під час початкового збору даних. Безперервна взаємодія з респондентами та проведення повторних інтерв'ю допомогли нам отримати більш деталізовану інформацію.

Результати нашого дослідження базуються на відповідях на запитання: «Якими уміннями, навичками чи здатностями мають володіти інструктори навчальних центрів для реалізації ефективної підготовки офіцерів запасу до

розвідувальних операцій?». Розглянемо узагальнені результати відповідей респондентів для кожної з названих респондентами компетентностей окремо.

Здатність застосовувати знання розвідувальних методів, технік та тактик у практичних ситуаціях. Виявлено, що знання розвідувальних технік і тактик, навички керування командою та прийняття рішень в умовах стресу є необхідними для ефективної роботи офіцерів запасу. Розвідка – це процес збору та аналізу інформації для прийняття обґрунтованих рішень. Застосування розвідувальних методів вимагає ретельної підготовки, вміння аналізувати складні ситуації та вміння швидко реагувати на зміни в навколишньому середовищі. Основні аспекти здатності застосовувати розвідувальні методи та тактики включають у себе збір та аналіз інформації, конспектування і відображення інформації, планування і координацію дій, комунікацію, адаптацію до змін. Застосування розвідувальних знань у практиці вимагає навичок, досвіду та професійної підготовки.

Здатність демонструвати культуру мовлення під час спілкуватися з підлеглими, колегами та вищими чинами. Було встановлено, що інструктори відводять велику увагу формуванню соціальних та комунікативних компетентностей, оскільки вони вважають їх важливими для успішної роботи офіцерів запасу. Ефективне спілкування є ключовим елементом успішної роботи в будь-якому колективі, і військові не виняток. Ось кілька аспектів, які важливі для військових у відносинах з підлеглими, колегами та вищими чинами: ввічливість та повага, чіткість та конкретність, активне слухання, емпатія, керування конфліктами, професійна відкритість, етика та конфіденційність. Ці аспекти допомагають зберігати позитивний і професійний взаємозв'язок в армійському середовищі та сприяють успішному виконанню завдань і досягненню цілей.

Здатність ефективно керувати командою та застосовувати технології й інструменти консультування, прогнозування, підтримки. Здатність військових розвідників ефективно керувати командою та застосовувати технології й інструменти консультування, прогнозування та підтримки грає важливу роль у сучасній військовій стратегії. Військові розвідники повинні мати відмінні лідерські якості, здатність мобілізувати та організовувати команду для досягнення спільної мети. Це включає в себе вміння приймати важливі рішення, розподіляти ресурси, ефективно спілкуватися та координувати дії під час розвідувальних операцій. Разом з тим розвідники мають вміти консультувати вищі командні ланки щодо розвідувальних питань. Вони повинні мати здатність аналізувати складні ситуації, прогнозувати можливі розвиток подій та рекомендувати стратегії для максимально ефективно розвідки.

Здатність швидко та обґрунтовано приймати рішення в умовах високого рівня стресу та невизначеності. Здатність військових швидко та обґрунтовано приймати рішення в умовах високого рівня стресу та невизначеності є критично важливою у військових операціях, де життя та безпека військовослужбовців можуть залежати від кожного прийнятого рішення. Ці навички стають особливо важливими в сучасних бойових умовах, де ворог може застосовувати неочікувані стратегії та технології. Військові мають бути здатні швидко

аналізувати ситуацію та реагувати на зміни в реальному часі. Швидке прийняття рішень може врятувати життя військовослужбовців та забезпечити стратегічну перевагу в бойовій ситуації. Проте важливо не лише швидко приймати рішення, а й робити це на основі обґрунтованої інформації та аналізу, відрізняти факти, проводити об'єктивний аналіз ситуації та приймати рішення, які мають підґрунтя в інтелектуальних та стратегічних розрахунках. Загальновідомо, що стрес є невід'ємною частиною військової служби, особливо в бойових ситуаціях. Здатність керувати стресом допомагає військовим залишатися зосередженими та приймати обґрунтовані рішення навіть у найекстремальніших умовах. У військових операціях часто існують невизначеність і непередбачувані обставини. Військові повинні бути готові швидко адаптуватися до нової інформації та змінювати свої стратегії та рішення згідно з поточною ситуацією.

Таким чином за результатами дослідження, інструктори визнали свою важливу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій та підкреслили необхідність готовності до професійної взаємодії. Вони також зазначили, що під час підготовки офіцерів запасу необхідно звертати увагу на формування навичок комунікації, керування командою та прийняття рішень в умовах стресу та несприятливих обставин.

Отримані результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення програм підготовки офіцерів запасу до розвідувальних операцій. Наприклад, на основі аналізу можна внести зміни до навчальних планів та програм з метою акцентування уваги на компетентнісному підході, зокрема щодо формування соціальних та комунікативних навичок [1]. Також можна розробити нові методи та підходи до навчання, що дозволять ефективніше формувати ключові компетентності у офіцерів запасу.

На основі дослідження було виявлено кілька ключових компетентностей, які визнаються важливими для підготовки офіцерів запасу до розвідувальних операцій. До них відносяться:

1. Розвідувальні техніки та тактики: офіцери запасу повинні мати глибокі знання та розуміння розвідувальних методів, технік та тактик. Вони повинні вміти збирати, аналізувати та інтерпретувати розвідувальну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень.

2. Комунікативні навички: офіцери запасу повинні вміти ефективно спілкуватися зі своїми підлеглими, колегами та вищими чинами. Вони повинні вміти передавати інформацію чітко та зрозуміло, а також вміти слухати та розуміти інших.

3. Керування командою: офіцери запасу повинні мати навички керування командою та здатність співпрацювати з різними людьми. Вони повинні вміти мотивувати свою команду, делегувати завдання та забезпечувати ефективну співпрацю всередині команди.

4. Прийняття рішень в умовах стресу: офіцери запасу повинні вміти швидко та обґрунтовано приймати рішення в умовах високого рівня стресу та невизначеності. Вони повинні бути здатні реагувати на непередбачувані

ситуації та приймати рішення, що забезпечать безпеку та успішне виконання завдань.

Висновки. На основі даних, отриманих в ході дослідження, можна зробити деякі теоретичні висновки щодо підготовки інструкторів навчальних центрів з підготовки розвідників. По-перше, інструктори навчальних центрів з підготовки розвідників визнали свою важливу роль у підготовці офіцерів запасу. Вони підкреслили необхідність готовності до професійної взаємодії та ефективного комунікування. Це вказує на те, що інструктори відчують відповідальність за формування не тільки технічних навичок, але й соціальних та комунікативних компетенцій у своїх учнів. По-друге, результати показали, що ключовими компетентностями, які необхідно формувати у інструкторів, є знання розвідувальних технік та тактик, навички комунікації та керування командою, вміння приймати рішення в умовах стресу та несприятливих обставин, а також знання правил поведінки в зоні бойових дій. Ці компетентності важливі для успішної роботи офіцерів запасу в складних умовах воєнного стану.

Отже, на основі отриманих даних можна зробити висновок, що підготовка офіцерів запасу до розвідувальних операцій потребує не тільки технічних знань і навичок, але й розвитку соціальних та комунікативних компетентностей. Інструктори навчальних центрів повинні звертати увагу на формування цих навичок у своїх учнів. Така підготовка допоможе офіцерам запасу бути ефективними у виконанні своїх обов'язків в умовах стресу та несприятливих обставин.

Таким чином, інструктори навчальних центрів з підготовки розвідників відіграють важливу роль у підготовці офіцерів запасу до розвідувальних операцій. Для успішної роботи в складних умовах воєнного стану, інструктори повинні мати не тільки знання розвідувальних технік і тактик, але й вміти ефективно комунікувати, керувати командою та приймати рішення в умовах стресу та несприятливих обставин. Необхідно звертати увагу на формування цих навичок та компетенцій під час підготовки офіцерів запасу, тому що вони мають важливе значення для розвідувальних операцій, оскільки вони можуть бути швидко мобілізовані та використані для забезпечення додаткових ресурсів та експертизи. Підготовка офіцерів запасу до розвідувальних операцій включає в себе розвиток ключових компетенцій, таких як розвідувальні техніки та тактики, комунікативні навички, керування командою та прийняття рішень в умовах стресу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Boiarska-Khomenko A. V. Lifelong education as the basis of sustainable development of the european society. Theory and methods of teaching and education. 2021. № 50. p.9–18. <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.01>
2. Yin R. K. Case study research and applications: Design and methods. Thousand Oaks : Sage Publications, 2018. 352 p.
3. Артамощенко В., Фаворська О. Управління змінами щодо розвитку системи військової освіти на засадах програмно-проектного менеджменту. *Наука і оборона*, 2019. Вип. 3. С. 40-44 <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-8-3-40-44>

4. Зелений І.І., Воронін А.І. Концепція наукового саморозвитку офіцерів. Теорія та методика навчання та виховання. 2022. № 52. С. 95–102 <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.09>
5. Зельницький А., Заболотний О., Васильєв О., Корнієнко В. Особливості формування військового кадрового потенціалу Збройних Сил України із залученням іноземних інструкторів-викладачів. *Військова освіта*, 2022. Вип. 1(45). С. 71-84 <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2022-45/71-84>
6. Тарасюк Ю. Компетентнісний підхід в освітньому процесі військових закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2022. Вип 53. Т. 2. С. 311 – 316.

REFERENCES

1. Boiarska-Khomenko A. V. Lifelong education as the basis of sustainable development of the european society. *Theory and methods of teaching and education*. 2021. № 50. p. 9–18. <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.01>
2. Yin R. K. *Case study research and applications: Design and methods*. Thousand Oaks : 2018. Sage Publications. 352 p.
3. Artamoshchenko V., Favorska O. Upravlinnia zminamy shchodo rozvytku systemy viiskovoi osvity na zasadakh prohramno-proektnoho menedzhmentu [Change management regarding the development of the military education system on the basis of program and project management]. *Nauka i oborona*. 2019. Vyp. 3. S. 40-44 <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-8-3-40-44> [In Ukrainian]
4. Zelenyi I.I., Voronin A.I. Kontseptsiia naukovooho samorozvytku ofitseriv [The concept of scientific self-development of officers]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*. 2022. № 52. S. 95–102 <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.09> [In Ukrainian]
5. Zelnyskyi A., Zabolotnyi O., Vasyliiev O., Korniiienko V. Osoblyvosti formuvannia viiskovoho kadrovoho potentsialu zbroinykh syl Ukrainy iz zaluchenniam inozemnykh instruktoriv-vykladachiv [Peculiarities of the formation of the military personnel potential of the armed forces of Ukraine with the involvement of foreign instructors-teachers]. *Viiskova osvita*. 2022. Vyp. 1(45). S. 71-84 <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2022-45/71-84> [In Ukrainian]
6. Tarasiuk Yu. Kompetentnisnyi pidkhid v osvitnomu protsesi viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity [Competency approach in the educational process of military institutions of higher education.]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2022. Vyp 53. T. 2. S. 311 – 316.

SUMMARY

Dmytro Pikus,
Military Academy, Odessa
Anatolii Bondarenko,
Military Academy, Odessa

COMPETENT APPROACH TO THE TRAINING OF INSTRUCTORS OF TRAINING CENTERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL

Introduction. *Intelligence Training Center instructors play an important role in training reserve officers for intelligence operations. They are responsible for the transfer of knowledge and skills of intelligence activities, as well as the formation of the necessary skills and competencies of future reserve officers. It is important to investigate the process of forming the readiness of instructors of intelligence training centers for professional interaction in retraining programs for reserve officers during martial law.*

Purpose. *Based on empirical data, determine the list of competencies of instructors of training centers that play the most significant role in training reserve officers for intelligence operations.*

Methods. *In the scientific search, we used a qualitative approach, which is the most appropriate to achieve the goal of this study. The method of a descriptive example was used, because it allows you to focus on the description of the phenomenon and the real context in which it occurred, namely, the discussion of information about the competency approach in the training of instructors of training centers for the training of scouts under martial law. To collect data, we will use interviews with research participants, as well as analysis of reserve officer training programs.*

Results. *20 respondents took part in the research - instructors of training centers of the Armed Forces of Ukraine for the training of future scouts. Data collection was done using an interview method and a developed research data collection protocol. Data collection lasted from July 2022 to September 2023. Participation in the interview was voluntary, and respondents' answers were treated confidentially. The survey was conducted several times over an extended period, and all participants received a transcript of the interview to check that the recorded and transcribed data corresponded to their perspective. The results of this study were presented based on the answers to the question: "What skills, skills or abilities should the instructors of the training centers have to implement effective training of reserve officers for intelligence operations?". We predicted and determined the competencies that the instructor of the training center should possess: professional knowledge and the ability to transfer it, communicative competence, the ability to lead a team, the ability to quickly and reasonably make decisions, the ability to adapt and act in a new situation, taking into account gender, age diversity, and multiculturalism. However, according to the results of the interview, the latter was excluded because it did not correspond to the coding categories after the analysis of the received data.*

Originality. *According to the results of the study, the instructors recognized their important role in preparing reserve officers for intelligence operations and emphasized the need for readiness for professional interaction. They noted that during the training of reserve officers, it is necessary to pay attention to the formation of communication skills, team management and decision-making under conditions of stress and adverse circumstances.*

The obtained research results can be used to improve training programs for reserve officers for intelligence operations. Based on the analysis, changes can be made to curricula and programs in order to emphasize the competence approach, in particular, regarding the formation of social and communication skills. Based on the research, several key competencies have been identified that are recognized as important for the training of reserve officers for intelligence operations.

Conclusion. *Training reserve officers for intelligence operations requires technical knowledge and skills, development of social and communicative competences. Instructors of training centers should pay attention to the formation of these skills in their students. Such training will help reserve officers to be effective in the performance of their duties under stress and adverse circumstances.*

Key words: *competence; readiness; instructors; training centers; scouts; reserve officers; martial law; the Armed Forces of Ukraine.*